

Оподаткування: теорія, практика, реалії сьогодення

Макар Н.М.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Національний університет водного господарства та природокористування
м. Рівне, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ -ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ

Складна економічна ситуація в Україні призвела до виникнення масштабної трудової міграції українців. Згідно даних аналітичних центрів, майже 12 мільйонів громадян України є заробітчанами і ця цифра швидкими темпами постійно зростає. Відсутність перспективи розвитку та низька заробітна плата стали основними причинами пошуку кращого рівня життя за кордоном. Відповідно, якщо в Україні середня зарплата становить близько €250 (і це без вирахувань податків), то в Росії — €500, а в ЄС вже перевищила €1500 [1].

За уточненими даними НБУ, в 2017 році грошові перекази в Україну з-за кордону склали приблизно 9,3 млрд доларів. Ця сума більш ніж у п'ять разів перевищує прямі іноземні інвестиції за той же рік. Їх Нацбанк оцінив в 1,8 млрд доларів. В цілому, за оновленими даними НБУ, за 2015-2017 роки трудові мігранти перевели в Україну 23,8 млрд доларів. Це більше, ніж всі валютні резерви країни, які на початок 2018 року становили 18,8 млрд. доларів[2].

Якщо звертатися до статистичних даних щодо наших заробітчан, які працюють в Польщі, то можна виявити, що у 2016 році українські робітники переказали додому 8 млрд. злотих, а вже у 2017 році було перераховано 13 млрд. злотих.

Проте, як зазначають фахівці Асоціації платників податків України, обсяги грошових потоків від трудових мігрантів, ймовірно, вищі, ніж відображає офіційна статистика, оскільки мігранти здебільшого користуються неформальними каналами передавання коштів в Україну [3].

Умови оподаткування трудових мігрантів визначає ст. 19 Закону України «Про зовнішню трудову міграцію», згідно з якою воно здійснюється в порядку та розмірах, встановлених державою перебування.

Обов'язок фізичної особи сплачувати податки в Україні залежить від його резидентності, яка в першу чергу визначається не наявністю українського паспорта, а фактом проживання на території країни [4].

Слід зазначити, що робота за кордоном не звільняє від необхідності сплачувати податки в Україні. Якщо громадянин визнаний податковим резидентом України, то він зобов'язаний сплачувати до бюджету податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) з усіх отриманих доходів за ставкою 18 % і військовий збір – 1,5 % від доходу.

За загальним правилом сума іноземного доходу (незалежно від розміру) включається в загальний річний оподатковуваний дохід фізичної особи. При цьому треба подавати щорічну податкову декларацію – особисто, через довірену особу, поштою з повідомленням про вручення та описом вкладення, в електронній формі із зареєстрованим електронним підписом.

Для тих громадян, які офіційно працевлаштовані, є можливість врахувати суму сплаченого податку з доходів в іншій країні для зменшення податкових зобов'язань з ПДФО. В результаті такого заліку особа може бути фактично звільнена від сплати ПДФО, якщо сума іноземного податку буде перевищувати суму податку в Україні.

Варто звернути увагу, що такий взаємозалік з ПДФО можливий, якщо між країнами укладено договір про уникнення подвійного оподаткування. Наприклад, у Польщі ставка податку на доходи фізичних осіб складає 19%, тому сплачені там суми перебивають ставку ПДФО у розмірі 18%, встановлену в Україні.

Проте, багато українців, працюючи на роботі за кордоном, все ж таки сподіваються, що податкова не дізнається про їхні іноземні доходи. Однак, фіскальна служба володіє інструментами, які дозволяють дізнатися про такий дохід громадян: вона отримує інформацію про наявність доходів від українських банків (коли офіційно безробітна людина відкриває депозит на значну суму, або коли іноземний роботодавець перераховує винагороду на рахунок українського банку).

Варто зазначити, що за неподання або несвоєчасне подання податкової декларації про доходи та майновий стан буде нараховуватися штраф у розмірі 170 грн., а також передбачатиметься адміністративна відповідальність. А в разі виявлення податковим органом недоплати податку на доходи фізичних осіб, громадянин має сплатити крім суми податку ще й штраф у розмірі 25% від суми недоплати [5].

Згідно з даними Міжнародної організації з міграції в Україні, понад 70% міжнародних переказів родичі трудових мігрантів витрачають на поточні побутові потреби, 26% — на придбання товарів тривалого вжитку, і лише 3% — на відкриття власного бізнесу [6]. Відповідно, основною метою ухилень від податків заробітчан є бажання заощадити більші кошти для своєї сім'ї, задовольнивши основні потреби (в їжі, одязі, навчанні тощо).

Таким чином, аналізуючи складну економічну ситуацію, що склалася в Україні, необхідно негайно реалізувати реформи щодо формування гнучкого ринку праці та створити такі умови, які б мотивували людей повернутися в Україну. В свою чергу, належна оплата праці та гнучка податкова політика сприятиме розвитку бізнесу в країні, створить додаткові робочі місця та зменшить рівень безробіття в країні.

Список використаних джерел

1. Доходи заробітчан. Які податки сплачувати і за що можуть оштрафувати [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.apru.org.ua/news/---00107/>
2. Трудові мігранти за 2017 рік переказали в Україну вп'ятеро більше грошей, ніж інвестори [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://censor.net.ua>
3. Доходи заробітчан. Які податки сплачувати і за що можуть оштрафувати [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2018/06/01/33779173/>
4. Які податки повинні платити українці, які працюють за кордоном [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://news.finance.ua/ua/news/-/414617/yaki-podatky-povynni-platyty-ukrayintsi-yaki-pratsyuyut-za-kordonom>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Як оподатковуються доходи заробітчан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/onenews/121022>